

scenarier

NYTT POLITIHUS BERGEN

Scenariobeskrivelser
Masteroppgave i arkitektur
Vår 2015, NTNU
Student: Cecilie Grundt
Veileder: Per Monsen

Scenarier

- I: Inntrenger med bombe
- II: Inntrenger med våpen
- III: Kjøretøy med eksplosiver
- IV: Forsøk på frigjøring av arrestant
- V: Forsøk på tyveri av beslaglagt våpen eller narkotika
- VI: Eksplosiver fraktes uoppdaget gjennom varemottaket
- VII: Sabotasje av kritisk strømforsyning og IT-infrastruktur
- VII: Forsøk på avlytting av sensitiv informasjon

SCENARIO I: Inntrenger med bombe

Trusselaktører

Trusselaktøren har til hensikt å skade personell som oppholder seg i publikumsområdet. Handlingen er religiøst eller ideologisk motivert.

Trusselaktørene defineres som:

- a) Kriminell, voldelig enkeltperson med eller uten nasjonal eller internasjonal forankring

Trusselaktørens fremgangsmåte

Besøkende og ansatte som oppholder seg i publikumsområdet kan bli skadet når bomben detonerer. Sprengladningen kan være fjernstyrt eller tidsstyrt. Trusselaktøren prøver å forlate området uten å bli oppdaget.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Ved lavt trusselnivå der det ikke er iverksatt individuell adgangskontroll, er det enkelt å komme inn i publikumsområdet med egne eiendeler, for eksempel en ryggsekk. Samtidig er det enighet både i befolkningen generelt og hos den politiske ledelse om at vi skal ha et mest mulig åpent samfunn så lenge dette er forsvarlig. Politihuset vil derfor kunne legge til rette for adgangskontroll med personellsluser, gjennomlysning av personlige eiendeler og bruk av metalldetektorer, men slike tiltak vil først bli iverksatt ved økt trusselnivå rettet mot uniformerte tjenestemenn eller norske myndigheter. Uniformert politi bak skranken i publikumsområdet er beskyttet mot fysisk tilgang og bruk av håndvåpen som en del av grunnsikringen. Publikumsområdet med tilhørende torgplass er utformet uten «dødsoner» slik at fremmedlegemer ikke kan bli lagt igjen uten at disse blir oppdaget av ansatte i resepsjonen og kamerabaserte deteksjonsløsninger (kan være integrert i belysningen).

Akseptert restrisiko er knyttet til anslag ved lavt trusselnivå, der ekstra adgangsregulerende tiltak ikke er iverksatt.

SCENARIO II: Inntrenger med våpen

Trusselaktører

Trusselaktøren har til hensikt å skade og drepe personell som oppholder seg i bygningen, spesielt uniformert politi. Handlingen er religiøst eller ideologisk motivert.

Trusselaktørene defineres som:

- a) Kriminelle, voldelige grupper med nasjonal eller internasjonal forankring

Trusselaktørens fremgangsmåte

Sivile som oppholder seg i publikumsområdet kan bli skadet. Trusselaktøren tar sivile eller uniformerte gisler, og truer med å skade gislene hvis de ikke får tilgang til bygningsmassen. Trusselaktøren vil forsøke å true til seg våpen og ammunisjon som oppbevares i politihuset.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Ved lavt trusselnivå der det ikke er iverksatt individuell adgangskontroll, er det enkelt å komme inn i publikumsområdet selv med tyngre håndvåpen. Samtidig er det enighet både i befolkningen generelt og hos den politiske ledelse om at vi skal ha et mest mulig åpent samfunn så lenge dette er forsvarlig. Politihuset vil derfor kunne legge til rette for adgangskontroll med personellsluser, gjennomlysning av personlige eiendeler og bruk av metaldetektorer, men slike tiltak vil først bli iverksatt ved økt trusselnivå rettet mot uniformerte tjenestemenn eller norske myndigheter. Uniformert politi bak skranken i publikumsområdet er også beskyttet mot fysisk tilgang og bruk av håndvåpen.

Det er lagt til rette for tidlig utvendig deteksjon av potensielt voldelige inntrengere, og det er mulig å begrense adkomsten for kjøretøy ved bruk av nedfellbare pullerter. Landskapsmessige og andre hastighetsreducerende tiltak hindrer at kjøretøy trenger gjennom bygningens skallsikring.

Akseptert restrisiko er knyttet til anslag ved lavt trusselnivå, der ekstra adgangsregulerende tiltak og tiltak for effektiv tidlig deteksjon av inntrengere ikke er iverksatt.

SCENARIO III: Kjøretøy med eksplosiver

Trusselaktører

Trusselaktøren har til hensikt å gjøre mest mulig materiell skade og skade flest mulig personer som oppholder seg i bygningen. Handlingen er religiøst eller ideologisk motivert.

Trusselaktørene defineres som:

a) Kriminelle, voldelige enkeltpersoner eller grupper med nasjonal eller internasjonal forankring

Trusselaktørens fremgangsmåte

Trusselaktøren vil forsøke å plassere kjøretøyet så tett som mulig inn mot politihusets inngangsparti, som vanligvis presenterer politihuset utad. Dersom trusselaktøren har tilgang til informasjon om bygningsmessige sårbarheter, f.eks. knyttet til muligheten for progressiv strukturell kollaps, vil anslaget kunne rettes mot slike sårbare punkter. Trusselaktøren vil også kunne få hjelp av insidere som betjener eller vedlikeholder kameraovervåkingen og hydrauliske og pneumatiske porter og kjøretøysperrer.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Bruk av kjøretøybaserte, improviserte eksplosiver er vanlig hvis man ønsker å gjøre stor skade på bygninger. Eksplosiver plassert under en bygning, eller tett inntil sentrale bærende konstruksjoner, kan gjøre ekstra stor skade. Politihuset er regulert i et område i umiddelbar nærhet til flere veisystemer. Dette er en lite gunstig situasjon rent sikringsmessig, og det er nødvendig å ta høyde for denne typen anslag. Det er derfor aktuelt å utfordre reguleringsplanen på dette området når det gjelder bygningens plassering på tomten.

Politihusets omgivelser er utformet med størst mulig avstand mellom bygningen og kjørbare arealer. Periferisikring er utformet med landskapsarkitektur, vann fra kanalen, torg, murer, urbane møbler, lysmaster og beplantning. Parkeringsarealet for publikum er også plassert adskilt fra hovedbygningen. Der det er nødvendig å komme tett innpå bygningen for vedlikehold og reparasjoner, er tilgangen strengt kontrollert. Disse tiltakene vil være på plass til enhver tid. Perimeteret rundt politihuset vil bli utstyrt med sensorer for deteksjon og verifikasjon av personer og kjøretøy.

Akseptert restrisiko skyldes insidere som deaktiverer etablerte kjøretøybarrierer uten at dette blir oppdaget.

SCENARIO IV: Forsøk på frigjøring av arrestant

Trusselaktører

Trusselaktøren kan være ansatte, servicepersonell eller utenforstående. Organiserte kriminelle kan stå bak.

Trusselaktørene defineres som:

- a) Personer som er tilknyttet kriminelle organisasjoner med nasjonal forankring

Trusselaktørens fremgangsmåte

Hvis arresten og tilhørende luftegård ligger i bygningens ytterkant, kan trusselaktøren forsøke å ta seg inn fra utsiden ved klatring eller bruk av eksplosiver. Alternativt kan trusselaktøren ta sivile eller uniformerte gisler, og true med å drepe disse dersom de ikke får tilgang til de aktuelle lokaler og får fritt leide ut av området.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Frigjøring av arrestanter er uvanlig både i Norge og andre vestlige land, og risikoen vurderes som meget lav. Risikoreduksjon oppnås ved at kanalen omringer og beskytter arrestfløyen i politihuset. Andre risikoreduserende tiltak omfatter ordinære bygningsmessige tiltak, kameraovervåkning og operative prosedyrer.

Akseptert restrisiko skyldes bevisste eller ubevisste brudd på prosedyrer, eller teknisk svikt i overvåkningssystemene, som kan være tilsiktet.

SCENARIO V: Forsøk på tyveri av beslaglagt våpen eller narkotika

Trusselaktører

Trusselaktøren kan være ansatte, servicepersonell eller utenforstående. Tyveri av narkotika kan utføres av sterkt påvirkede rusmiddelmisbrukere. Tyveri av våpen kan utføres av enkeltpersoner uten rasjonelle motiver, eller av kriminelle uten umiddelbare voldelige hensikter.

Trusselaktørene defineres som:

- a) Psykisk ustabile rusmisbrukere som handler alene
- b) Personer som er tilknyttet kriminelle organisasjoner med nasjonal forankring

Trusselaktørens fremgangsmåte

Begge trusselaktørkategorier forventes å ta sivile eller uniformerte gisler, og true med å skade disse dersom de ikke får tilgang til de aktuelle lokaler og får fritt leide ut av området.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Ved lavt trusselnivå der det ikke er iverksatt individuell adgangskontroll, er det enkelt å komme inn i publikumsområdet med håndvåpen. En rusmiddelmisbruker vil enkelt kunne ta et gissel blant publikum og true uniformert personell til å slippe vedkommende inn i bygningsmassen. Om vedkommende lykkes eller ikke vil avhenge av politiets beredskapsplan for slike situasjoner og hvor tilgjengelig de aktuelle lokaler er. Uansett vil en sterkt påvirket rusmisbruker i en slik situasjon bli pågrepet innen kort tid.

Kriminelle uten voldelige hensikter som ønsker å få med våpen vekk fra området vil også kunne ta gisler blant publikum og true seg inn i bygningen. De vil opptre rasjonelt og det kan ikke utelukkes at de lykkes med scenariet. Den største risikoen vil være knyttet til publikums sikkerhet. Mulige risikoreduserende tiltak kan være strengere adgangskontroll eller bruk av personellsluser, spesielt ved økt trusselnivå. Det er imidlertid enighet både i befolkningen generelt og hos den politiske ledelse om at vi ønsker et mest mulig åpent samfunn så lenge dette er forsvarlig. Scenariet er i utgangspunktet ikke voldelig, og det er derfor ikke behov for strenge, adgangsregulerende tiltak. Uniformert politi bak skranken i publikumsområdet er imidlertid beskyttet mot tilgang og bruk av håndvåpen. Beslag av våpen/narkotika ligger på plan U1 /U2 hvor kun autorisert personell har adgang.

Akseptert restrisiko er knyttet til uforutsette anslag ved lavt trusselnivå.

SCENARIO VI: Eksplosiver fraktes uoppdaget gjennom post- og varemottak

Trusselaktører

Trusselaktøren kan være ansatte, servicepersonell eller utenforstående som ønsker å skade bygningen og personell som oppholder seg i bygningen, eller å bistå andre med å gjøre slik skade. Handlingen kan være religiøst eller ideologisk motivert, eller være utført av psykisk ustabile enkeltpersoner uten rasjonelle motiver.

Trusselaktørene defineres som:

- a) Psykisk ustabile personer som handler alene
- b) Personer som er tilknyttet kriminelle organisasjoner med nasjonal eller internasjonal forankring

Trusselaktørens fremgangsmåte

Trusselaktøren vil på forhånd ha skaffet seg informasjon om klarerte leverandører av utstyr og forbruksmateriell som kan brukes til å frakte skjulte eksplosiver og tennekamener inn i bygningen. Det er også gjort en kartlegging av transportbedrifter som rutinemessig leverer til politihuset. Detaljert kunnskap om varemottakets utforming og rutiner er ikke nødvendig for å lykkes i dette scenarioet. Eksplosiver kan komme inn i bygningen både i brev bomber og gjennom varemottaket. Hvis eksplosivene ikke oppdages i varemottaket kan de settes av med fjernkontroll inne i bygningen, eller brukes i mer kontrollerte former av en insider. Eksplosiver kan også settes av med fjernkontroll i selve mottaket.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Det anses sannsynlig at politihusets postmottak fra tid til annen vil motta forsendelser med farlig innhold. Dagens trusselbilde tilsier videre at et fysisk anslag i regi av ekstreme politisk eller religiøst motiverte grupper ikke kan utelukkes. På dette grunnlag er det nødvendig å designe både varemottak og postmottak for å kunne avdekke og delvis motstå konsekvensene av en eksplosjon.

Post- og varemottaket er plassert under torget på plan U1 med god avstand til hovedbygningen. Varemottaket er designet for eksplosjonslast med trykkavlastning gjennom én vegg. Det er sikret nødvendig avstand mellom kjørbare arealer og politihuset, og det skal være mulig å kontrollere transportkjøretøy før de ankommer lasterampene. Andre risikoreduserende tiltak omfatter utstyr for gjennomlysning av post og forsendelser opp til pallstørrelse og partikkeldetektorer for eksplosiver. Det skal ikke dimensjoneres for deteksjon og håndtering av kjemisk, biologisk og radioaktivt materiale i post- og varemottaket.

Akseptert restrisiko er knyttet til manglende etterlevelse av kontrollregimet for post og gods, mangelfull personellsikring, og det faktum at insidere ved lavere trusselnivå vil kunne ta med farlig materiale inn i politihuset uten at dette blir oppdaget.

SCENARIO VII: Sabotasje av kritisk strømforsyning og IT-infrastruktur

Trusselaktører

Trusselaktøren kan være ansatte, servicepersonell eller utenforstående som ønsker å påvirke den daglige driften av Politihuset. Motivet kan være hevn eller å legge til rette for et etterfølgende fysisk anslag. Handlingen kan være religiøst eller ideologisk motivert.

Trusselaktørene defineres som:

a) Personer som handler alene, eller er tilknyttet kriminelle organisasjoner

Trusselaktørens fremgangsmåte

Trusselaktøren vil på forhånd ha forsøkt å skaffe seg informasjon om bygningens infrastruktur. Slik informasjon kan fremskaffes fra insidere blant servicepersonell eller ansatte, fra personell som har deltatt under bygging og prosjektering, eller ved selv å observere byggeprosessen på stedet.

Selve anslaget kan rette seg mot transformatorer, nødstrømsaggregat, serverrom, kabelgater og fordelingsskap. Tilførselslinjer utenfra kan også bli sabotert. I scenarioet benyttes eksplosiver til å gjøre skade.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Det anses lite sannsynlig at personell med tilknytning til politihuset vil forsøke å skade bygningens kritiske infrastruktur med mindre handlingen har til hensikt å legge til rette for et etterfølgende fysisk anslag. Dagens trusselbilde tilsier imidlertid at et fysisk anslag i regi av ekstreme politisk eller religiøst motiverte grupper ikke kan utelukkes. Sabotasje av politihusets kritiske infrastruktur som forberedelse til slike handlinger er derfor en reell mulighet, og nødvendige forebyggende tiltak må inkluderes både i arkitektur, tekniske sikringsløsninger og operasjonelle prosedyrer.

Sentrale funksjoner på politihuset vil ved bortfall av hovedstrøm bli opprettholdt med nødstrøm og nødstrømsaggregat. Dette gjelder også adgangskontrollsystemer og systemer for inntrengningsdeteksjon. Utvendig benyttes kamera for deteksjon og verifikasjon, aktive og passive infrarøde sensorer og glassbruddsensorer. Utvendig belysning med nødstrøm brukes som sikringsbelysning og som lyskilde for deler av kameraovervåkingen. Rømningsveier har belysning med nødstrøm og kamera med bevegelsesdeteksjon. Risikoreduserende tiltak omfatter også forsterket fysisk sikring av sårbare punkter og adgangsrestriksjoner for teknisk støttepersonell.

Akseptert restrisiko er knyttet til manglende etterlevelse av rutiner for adgang til bygningens kritiske infrastruktur, og mangelfull personellsikring. I mangel av standarder for sikring av kabelføringer vil Sikringshåndbokens anbefalinger bli lagt til grunn.

SCENARIO VIII: Forsøk på avlytting av sensitiv informasjon

Trusselaktører

Trusselaktøren kan være ansatte eller servicepersonell som forsøker å få tilgang til sensitiv informasjon de ikke er autorisert for. Motivet kan være egen vinning eller ønske om å hjelpe venner, familie, organisasjoner eller fremmede stater. Handlingen kan være utført under press, og den kan være religiøst eller ideologisk motivert.

Trusselaktørene defineres som:

- a) Personer som handler alene, eller er tilknyttet kriminelle organisasjoner
- b) Agenter fra statlig etterretningstjeneste

Trusselaktørens fremgangsmåte

Trusselaktøren kan bruke elektronisk avlyttingsutstyr, visuelt innsyn, akustisk avlytning av møterom, kontorer og ventilasjonskanaler, og laserbasert avlytning av eksponerte vindusflater. Trusselaktøren har tilgang til avanserte tekniske hjelpemidler for innbrudd og avlytning, og nødvendig kunnskap og erfaring til å kunne bruke disse.

Risikovurdering og beskrivelse av tiltak

Politidistriktet håndterer saker som gjelder alvorlig organisert kriminalitet. Sensitiv informasjon som kommuniseres skriftlig og muntlig må beskyttes mot uautorisert tilgang. Distriktet håndterer i liten grad saker der det er nødvendig å beskytte informasjon mot spionasje fra statlige aktører. Det er likevel vurdert som hensiktsmessig å etablere et eget lokale med spesielt strenge tiltak mot avlytning, til bruk for lokal PST-enhet.

Risikoreduserende tiltak mot trusselaktør a) Personer som handler alene, eller er tilknyttet kriminelle organisasjoner, omfatter skjerming mot innsyn i aktuelle kontorer og etablering av et skjermet møterom uten innsyn.

Risikoreduserende tiltak mot trusselaktør b) Agenter fra statlig etterretningstjeneste, omfatter følgende:

- Etablere et eget avlyttingsikkert rom. Løsningen består av en "rom i rom"-løsning, der en spesialkonstruert elektromagnetisk skjermet konstruksjon monteres inne i et ordinært rom. Valgt løsning, ProfiShield, produseres av svenske EMP Tronic AB. Løsningen leveres med nødvendige grensesnitt for ventilasjon og kommunikasjon.
- Sikre spesielt eksponerte lokaler hos PST mot akustisk, visuell og laserbasert avlytning.

Tiltakene er ikke rettet mot elektronisk avlytting av datanett og tilknyttet utstyr, som ivaretas med andre virkemidler. Akseptert restrisiko er knyttet til manglende etterlevelse av rutiner for håndtering av sensitiv informasjon, uregelmessigheter knyttet til adgangskontroll, og mangelfull personellsikring.